

ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΤΙΤΛΟΣ:«ΚΑΤΑ ΠΟΙΟΝ ΜΕΡΗ: Ο <<ΜΥΘΟΣ>>
ΣΤΟΝ ΠΡΟΛΟΓΟ ΤΗΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ»**

ΜΑΘΗΤΗΣ: ΠΛΕΣΙΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, Β4

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΝΤΑΒΑΡΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2016 – 17

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ.....	3
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	3
Ο ΜΥΘΟΣ ΤΩΝ ΛΑΒΔΑΚΙΔΩΝ	4
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	5
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	6

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εργασία ερευνάται ένα από τα κατά ποιόν μέρη της τραγωδίας, ίσως το πιο βασικό, ο «μύθος». Εξετάζουμε το περιεχόμενο του μύθου, τι εννοούμε δηλαδή μύθο και, κατόπιν, εξετάζεται πώς ο Σοφοκλής χρησιμοποιεί τον μύθο στην Αντιγόνη. Ιδιαίτερα εξετάζεται με παραδείγματα πώς λειτουργεί το σενάριο στον πρόλογο. Καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο Σοφοκλής αξιοποιεί ήδη στον πρόλογο αριστοτεχνικά τον μύθο των Λαβδακιδών.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Για να κατανοηθεί η τραγωδία πρέπει να κατανοηθεί η υπόθεσή της, ο μύθος της. Αυτό πρέπει να γίνει σε όλη την έκτασή της και πρώτα απ' όλα από τον πρόλογο και μετά σε όλη την έκτασή της – διάρθρωση.

Ο Αριστοτέλης περιγράφει την τυπική διόρθωση μιας τραγωδίας. Τα μέρη στα οποία χωρίζεται τα ονομάζει **κατά ποσόν**, για να τα ξεχωρίσει από τα **κατά ποιόν**, τα όποια είναι αποτέλεσμα αναλύσεων του έργου.

Τα **κατά ποιόν** μέρη είναι κυρίως τα εσωτερικά και ουσιαστικότερα στοιχεία της τραγωδίας τα οποία, κατά τον Αριστοτέλη, βρίσκονται σε όλα σχεδόν τα τμήματά της και προκύπτουν από την ανάλυση. Τα δομικά αυτά μέρη είναι τα εξής: ο **μύθος**, το **ήθος**, η **λέξις**, η **διάνοια**, το **μέλος** και η **όψη**.

Ο **μύθος**, ως μίμηση πράξεως, αποτελεί την ψυχή της τραγωδίας και σημαίνει την υπόθεση του έργου, το **σενάριο**. Τα θέματα των τραγικών μύθων τα αντλούσαν οι ποιητές κυρίως από τη μυθολογία αλλά και από την ιστορία. Οι τρεις μεγάλοι μυθικοί κύκλοι -*Θηβαϊκός*, *Αργοναυτικός* και *Τρωικός*- έδιναν θέματα, για να σχεδιάζουν οι ποιητές την τραγική δράση

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

Γιατί ο μύθος αποτελεί την ψυχή της τραγωδίας; Πώς ο Σοφοκλής ιδιαίτερα στον πρόλογο επεξεργάζεται τον μύθο των Λαβδακιδών;

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η διερεύνηση των ερωτημάτων έγινε κυρίως με βιβλιογραφική εξέταση. Μέσα από διαφορές πηγές, βιβλία και διαδίκτυο. Αφού επιλέχτηκαν οι καλύτερες, ακολούθησε η σύνθεση των καλύτερων για το θέμα αποσπασμάτων.

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΩΝ ΛΑΒΔΑΚΙΔΩΝ

Η γενιά των Λαβδακιδών, που βασίλευσε στη Θήβα, έδωσε και στους τρεις μεγάλους τραγικούς πλούσιο υλικό για τη σύνθεση των τραγωδιών τους. Τα δύο αδέρφια, Πολυνείκης και Ετεοκλής, συμφώνησαν να βασιλέψουν διαδοχικά ανά ένα χρόνο. Πρώτος βασίλευσε ο Ετεοκλής, ο οποίος όμως αρνήθηκε να παραδώσει την εξουσία στον Πολυνείκη. Ο Πολυνείκης έφυγε από τη Θήβα και πήγε στο Άργος, όπου παντρεύτηκε την κόρη του βασιλιά Άδραστου. Μαζί με τον πεθερό του και άλλους πέντε Αργείους ηγεμόνες εκστράτευσε εναντίον της Θήβας, για να διεκδικήσει την εξουσία. Οι επτά Αργείοι αρχηγοί τάχθηκαν απέναντι από τους επτά Θηβαίους ήρωες που υπερασπίζονταν τις επτά πύλες της Θήβας. Απέναντι από τον Ετεοκλή ήταν ο Πολυνείκης. Η τελική μονομαχία των δύο αδερφών επιβεβαίωσε την κατάρα του Οιδίποδα. Τα δύο αδέρφια έπεσαν αλληλοσκοτωμένα μπροστά στα τείχη της πόλης, η οποία όμως σώθηκε. Ο νέος άρχοντας της πόλης Κρέων, αδελφός της Ιοκάστης και θεός των παιδιών, εκδίδει διαταγή να ταφεί ο Ετεοκλής με τιμές, ενώ το σώμα του Πολυνείκη να μείνει άταφο, γιατί θέλησε να προδώσει την πατρίδα του. Από το σημείο αυτό αρχίζει η υπόθεση της τραγωδίας.

Ο πρόλογος της τραγωδίας τοποθετείται χρονικά στο ξημέρωμα της ημέρας που ακολούθησε τη λύση της πολιορκίας. Ο Κρέοντας έχει ήδη δώσει την εντολή να μην ταφεί ο Πολυνείκης, ως προδότης, με την απειλή αυστηρής τιμωρίας (λιθοβολισμό) σε όποιον παραβεί τη διαταγή. Έξω από το ανάκτορο εμφανίζονται η Αντιγόνη και η αδερφή της, η Ισμήνη. Η Αντιγόνη ανακοινώνει την απόφασή της να θάψει τον Πολυνείκη, σύμφωνα με τους θεϊκούς άγραφους νόμους που επιβάλλουν κανένα πτώμα να μην μένει άταφο, χωρίς νεκρικές τιμές. Η Ισμήνη αρνείται να συνεργαστεί, φοβούμενη τη δύναμη του Κρέοντα, και δεν καταφέρνει να αλλάξει τη γνώμη της Αντιγόνης.

Όπως λέει ο Lesky (σ.402) << Για ποιο πράγμα πολεμά αυτή η Αντιγόνη το λέει στην μεγάλη συζήτηση με τον Κρέοντα αρκετά καθαρά: αυτή υποστηρίζει τους αιώνιους και ανάλλαγους νομούς των θεών που δεν μπορεί να τους αχρηστεύσει καμία ανθρωπινή διαταγή. Το ότι αυτή μιλά εδώ με τα πιο εσώψυχα λόγια του ποιητή το νιώθουμε από το ήθος του χωρίου >>.

Στον πρόλογο ακούμε τα πρώτα λόγια της Αντιγόνης. Λόγια γεμάτα συμπόνια και ευαισθησία. Η Αντιγόνη απευθύνεται στην αδελφή της, Ισμήνη, και με τρυφερότητα τη ρωτάει αν έχει ακούσει για το κήρυγμα του Κρέοντα. Ο μύθος έτσι από την αρχή κερδίζει τον θεατή. Δυο μαυροφορεμένες γυναίκες μπροστά σε μια μεγάλη πρόκληση. Η αγωνία των θεατών έντονη από την πρώτη στιγμή. Η απάντηση της Ισμήνης δείχνει ήδη την αντίθεση των δυο και προετοιμάζει τη σύγκρουσή τους. Κάτι σημαντικό έχει να ανακοινώσει η Αντιγόνη. Το σενάριο εξελίσσεται γρήγορα. Ακολουθεί το περιεχόμενο του κηρύγματος και το δίλλημα για την Ισμήνη. Αν και βρισκόμαστε στον πρόλογο, που σε άλλες τραγωδίες αποτελεί απλώς μια εισαγωγή, εδώ η πλοκή, οι ιδέες, τα διλήμματα, οι αποφάσεις είναι τέτοιες που καθλώνουν τον θεατή. Η στιχομυθία των δυο αδελφών αποκαλύπτει την αντίθεση χαρακτήρων και θέσεων. Οι δικαιολογίες της Ισμήνης δεν πείθουν την Αντιγόνη που έτσι μόνη της θα πάει να θάψει τον αδελφό της και, αφού η Ισμήνη αναγνωρίζει ότι η αδερφή της πράττει το σωστό, ο πρόλογος τελειώνει. Ο μύθος έχει ξεδιπλωθεί με αριστοτεχνικό τρόπο. Τέθηκαν ιδέες, υπήρξαν συγκρούσεις και οι θεατές περιμένουν τώρα την ταφή του Πολυνείκη και τα επακόλουθά της. Φαίνεται ο μύθος στον πρόλογο να έχει πετύχει τέλεια τον σκοπό του.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ποιος είναι, όμως, ο λόγος της τόσο μεγάλης διάδοσης του μύθου; Ο μύθος χρεωστάει τη διάδοση του στο ότι απλώς εντυπωσιάζει με τη στάση της Αντιγόνης; Ο χαρακτήρας της δεν πρόδιδε κάτι το εξαιρετικό, ούτε φαινόταν ότι θα τολμούσε κάτι το ηρωικό, σημαδεμένη από την κατάρα να είναι κόρη του Οιδίποδα. Θα ήταν λάθος να φανταστούμε την Αντιγόνη πολιτικά στρατευμένη. Επαναστάτησε, όταν ο βασιλιάς και θεός της Κρέων ανακοίνωσε την αυθαίρετη απόφασή του να μείνει άταφος ο Πολυνείκης και να ταφεί ο Ετεοκλής με όλες τις τιμές που αρμόζουν σε έναν ήρωα και υπερασπιστή της πατρίδας. Αυτή η άνιση μεταχείριση απέναντι στους νεκρούς ήταν το σημείο που την έκανε να καταλάβει τη διαφορά ανάμεσα στην αυθαιρεσία ενός ανθρώπινου νόμου και στον άγραφο θεϊκό νόμο. Η Αντιγόνη αισθάνεται υποχρεωμένη να τιμήσει τον νεκρό αδελφό, αγωνιζόμενη για την τήρηση της θειας εντολής και του καθήκοντος προς την οικογένεια. Επειδή δεν προσέβλεπε σε κανένα απολύτως προσωπικό συμφέρον, η θυσία της αυτή είναι τόσο τραγική και μας αγγίζει ακόμα περισσότερο. Η Αντιγόνη έγινε σύμβολο της αδελφικής αγάπης,

του ανθρωπισμού και της ταπεινοφροσύνης. Είναι πάντα επίκαιρη για την παρουσίαση του πόνου, της καταπίεσης και της αντίστασης. Και αυτό διαφαίνεται ήδη από την επεξεργασία του μύθου στον πρόλογο του έργου, ο οποίος καθιλώνει τον αναγνώστη – θεατή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Lesky A. (1981). *Ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.

[https://el.wikipedia.org/wiki/Αντιγόνη_\(Σοφοκλή\)](https://el.wikipedia.org/wiki/Αντιγόνη_(Σοφοκλή))

Στάινερ Τ. (2001). *Οι Αντιγόνες*. Αθήνα: Καλέντης